

ZAKON

O DETEKTIVSKOJ DELATNOSTI

I. UVODNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se rad pravnih lica, preduzetnika i fizičkih lica koji vrše poslove iz oblasti delatnosti pružanja detektivskih usluga (u daljem tekstu: detektivska delatnost), uslovi za njihovo licenciranje, način vršenja poslova i ostvarivanje nadzora nad njihovim radom.

Član 2.

Pravna lica i preduzetnici registrovani za obavljanje detektivske delatnosti, odnosno fizička lica koja se zapošljavaju radi obavljanja detektivskih poslova ne mogu vršiti poslove koji su u isključivoj nadležnosti državnih organa i primenjivati operativne metode i sredstva koje nadležni organi vrše, odnosno primenjuju na osnovu posebnih propisa.

Član 3.

Pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) **detektivska delatnost** je delatnost razvrstana u oblast administrativnih i pomoćnih uslužnih delatnosti, u granu i grupu istražnih delatnosti, koja obuhvata istražne i detektivske usluge i aktivnosti svih privatnih istražitelja bez obzira na to za koga i šta istražuju (detektivski poslovi). Istražne i detektivske usluge su poslovi prikupljanja, obrade podataka i prenosa informacija u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, od strane pravnih lica i preduzetnika za detektivsku delatnost kao rukovalaca i zaposlenih detektiva kao obrađivača;

2) **pravno lice za detektivsku delatnost** je privredno društvo koje obavlja detektivsku delatnost pod uslovima iz ovog zakona i registrovano je u skladu sa propisima;

3) **detektiv** je fizičko lice koje je zaposleno u pravnom licu za detektivsku delatnost i koje ima licencu za obavljanje detektivskih poslova, pod uslovima iz ovog zakona;

4) **samostalni detektiv** je detektiv koji samostalno obavlja detektivsku delatnost pod uslovima iz ovog zakona i registrovan je u skladu sa propisima kao preduzetnik (u daljem tekstu: preduzetnik za detektivsku delatnost);

5) **licenca** je:

(1) rešenje kojim se pravnim licima i preduzetnicima koji ispunjavaju propisane uslove, dozvoljava obavljanje detektivske delatnosti;

(2) rešenje kojim se fizičkim licima koja ispunjavaju propisane uslove, dozvoljava vršenje detektivskih poslova;

6) **legitimacija** je javna isprava za legitimisanje lica koja vrše detektivske poslove;

7) **podatak** je svaka informacija koja se odnosi na fizičko lice ili svrhu obrade, bez obzira na oblik u kome je izražena i na nosač informacije (papir, traka, film, elektronski medij i sl.), po čijem nalogu, u čije ime, odnosno za čiji račun je

informacija pohranjena, datum nastanka informacije, mesto pohranjivanja informacije, način saznavanja informacije (neposredno, slušanjem, gledanjem i sl, odnosno posredno, uvidom u dokument u kojem je informacija sadržana i sl.), ili bez obzira na drugo svojstvo informacije;

8) **obrada podataka** je svaka radnja preduzeta u vezi s podacima kao što su: prikupljanje, beleženje, prepisivanje, umnožavanje, kopiranje, prenošenje, pretraživanje, razvrstavanje, pohranjivanje, razdvajanje, ukrštanje, objedinjavanje, upodobljavanje, menjanje, obezbeđivanje, korišćenje, stavljanje na uvid, otkrivanje, objavljivanje, širenje, snimanje, organizovanje, čuvanje, prilagođavanje, otkrivanje putem prenosa ili na drugi način činjenje dostupnim, prikriivanje, izmeštanje i na drugi način činjenje nedostupnim, kao i sprovođenje drugih radnji u vezi sa navedenim podacima, bez obzira da li se vrši automatski, polu automatski ili na drugi način;

9) **rukovalac podataka** je pravno lice i preduzetnik za detektivsku delatnost ili fizičko ili drugo pravno lice, odnosno organ vlasti koje obrađuje podatke;

10) **zbirka podataka** je skup podataka koji se automatizovano ili ne automatizovano vode i dostupni su po ličnom, predmetnom ili drugom osnovu, nezavisno od načina na koji su pohranjeni i mesta gde se čuvaju;

11) **korisnik podataka** je fizičko ili pravno lice, odnosno organ vlasti, koji je zakonom, ugovorom sa rukovaocem ili po pristanku lica ovlašćen da koristi podatke;

12) **obrađivač podataka** je detektiv ili pravno lice i preduzetnik za detektivsku delatnost i kome rukovalac na osnovu zakona ili ugovora poverava određene poslove u vezi sa obradom.

II. DETEKTIVSKA DELATNOST

1. Uslovi za obavljanje detektivske delatnosti

Član 4.

Detektivsku delatnost mogu da obavljaju pravno lice za detektivsku delatnost i preduzetnik za detektivsku delatnost, a detektivske poslove može obavljati detektiv, ako imaju licencu za obavljanje detektivske delatnosti, odnosno detektivskih poslova izdatu od strane Ministarstva unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Ministarstvo).

a) Licenca pravnih lica i preduzetnika

Član 5.

Licenca za obavljanje detektivske delatnosti može se izdati pravnom licu za detektivsku delatnost i preduzetniku za detektivsku delatnost:

1) koje ima akt o sistematizaciji radnih mesta, sa opisom poslova i ovlašćenjima zaposlenih za svako radno mesto;

2) koje ima najmanje dva zaposlena detektiva, ako delatnost obavlja kao pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno najmanje jedno lice sa licencom za vršenje detektivskih poslova, ako delatnost obavlja kao preduzetnik za detektivsku delatnost;

3) ako odgovorno lice u pravnom licu ispunjava uslove za izdavanje odobrenja za nabavku oružja saglasno zakonu kojim se uređuje oružje i municija.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana, licenca za obavljanje detektivske delatnosti može se izdati pravnom licu za detektivsku delatnost koje je za odgovorno lice, ako to lice nije detektiv, odredilo lice:

- 1) koje je državljanin Republike Srbije;
- 2) koje je punoletno;
- 3) koje ima visoko obrazovanje.

b) Licenca fizičkih lica

Član 6.

Licenca za vršenje detektivskih poslova može se izdati fizičkom licu:

- 1) koje je državljanin Republike Srbije;
- 2) koje ima najmanje višu stručnu spremu;
- 3) koje ispunjava uslove za izdavanje odobrenja za nabavku oružja saglasno zakonu kojim se uređuje oružje i municija;
- 4) koje je psihofizički sposobno za obavljanje detektivskih poslova, što dokazuje lekarskim uverenjem nadležne zdravstvene ustanove;
- 5) koje je savladalo program obuke i osposobljavanja za vršenje detektivskih poslova;
- 6) koje je položio stručni ispit za detektiva pred komisijom Ministarstva.

Smatra se da lice koje ima pet godina radnog iskustva na poslovima ovlašćenog policijskog službenika, poslovima odbrane, bezbedonosno-obaveštajnim, na sudijskoj i tužilačkoj funkciji, kao i na stručnim poslovima u sudu ili javnom tužilaštvu, ispunjava uslov iz stava 1. tačka 5) ovog člana.

Član 7.

Način sprovođenja obuke i osposobljavanja lica za vršenje detektivskih poslova, program te obuke i osposobljavanja, način polaganja stručnog ispita za detektiva propisuje ministar.

Troškove sprovođenja obuke i osposobljavanja snosi lice koje polaže stručni ispit i iste uplaćuje na račun budžeta Republike Srbije propisan za uplatu javnih prihoda.

v) Poslovne prostorije

Član 8.

Pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost mora posedovati odgovarajući prostor koji je obezbeđen od provale i neovlašćenog pristupa.

Za čuvanje zbirki podataka i drugih evidencija pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost mora da obezbedi kasu ili sef, u skladu sa propisima o tajnosti podataka.

Bliže uslove o poslovnom prostoru i fizičko-tehničkim merama za čuvanje zbirki podataka i drugih evidencija propisuje ministar.

2. Podnošenje zahteva za licencu

Član 9.

Zahtev za izdavanje licence podnosi se Ministarstvu.

Uz zahtev se prilažu akti, uverenja, potvrde, izvodi, odnosno javne isprave kojima se dokazuje ispunjenost uslova iz člana 5, člana 6. stav 1. tač. 1), 2) i 4) i stav 2. i člana 8. ovog zakona.

Licenca se izdaje na pet godina.

Licu kome istekne važenje licence, na njegov zahtev, izdaje se nova licenca pod uslovima za izdavanje licence utvrđenim ovim zakonom.

Zahtev za izdavanje nove licence može se podneti najranije 30 dana pre isteka važeće licence.

Na zahtev pravnog lica za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnika za detektivsku delatnost ili detektiva, kojima je izdato rešenje o dozvoli za obavljanje detektivske delatnosti, odnosno detektivskih poslova Ministarstvo izdaje licencu u obliku posebnog akta (licenca u svečanoj formi).

Sadržinu zahteva za izdavanje, kao i izgled i sadržinu svečane forme licence propisuje ministar.

III. OVLAŠĆENJA I NAČIN VRŠENJA POSLOVA DETEKTIVA

1. Obrada podataka

Član 10.

Pravno lice za detektivsku delatnost i preduzetnik za detektivsku delatnost, odnosno detektiv može obrađivati podatke o:

- 1) nestalim licima ili licima koja se kriju radi izbegavanja krivičnog gonjenja;
- 2) licima koja su korisniku usluge prouzrokovala štetu, ako su ispunjeni zakonom utvrđeni uslovi odgovornosti za štetu;
- 3) licima koja anonimno i protivpravno postupaju prema korisniku usluge, sa pretnjom štetnih posledica;
- 4) predmetima koji su izgubljeni ili ukradeni;
- 5) uspešnosti poslovanja pravnih lica i preduzetnika;
- 6) zaštiti intelektualne i industrijske svojine.

Prilikom obrade podataka, detektivu je zabranjeno da ometa obavljanje poslova koji su u nadležnosti državnih organa.

Član 11.

Način prikupljanja podataka u toku vršenja detektivske delatnosti, odnosno detektivskih poslova, mora biti u skladu sa ovim zakonom i drugim važećim propisima o vođenju postupaka i zaštiti podataka o ličnosti, kao i da podaci moraju biti prikupljeni u svrhu izvršenja ugovora.

2. Ugovor

Član 12.

Detektivska delatnost, odnosno detektivski poslovi mogu se vršiti samo na osnovu i u okviru ugovora zaključenog u pismenoj formi između pravnog lica za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnika za detektivsku delatnost i korisnika usluga.

Ugovor iz stava 1. ovog člana, pored ostalog, mora da sadrži:

- 1) jasno određenu svrhu obrade podataka sa obrazloženjem;
- 2) izvore prikupljanja podataka – od lica na koje se odnose, od organa koji su zakonom ovlašćeni za njihovo prikupljanje, odnosno od drugih lica;
- 3) način korišćenja podataka;
- 4) vrstu i stepen tajnosti podataka;
- 5) rok čuvanja i upotrebe podataka;
- 6) mere zaštite podataka.

Nakon zaključenja ugovora korisnik usluga daje pravnom licu za detektivsku delatnost, odnosno preduzetniku za detektivsku delatnost pismeno ovlašćenje za vršenje ugovorenih usluga.

Pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost dužan je da odbije zaključenje ugovora o pružanju usluge ako se zahtev korisnika usluge odnosi na vršenje poslova koji nisu u njegovoj nadležnosti, kada se traži obrada podataka koji se ne smeju obrađivati i kada je vršenje tih usluga suprotno interesima drugih korisnika usluga sa kojima već ima zaključen ugovor, drugim zakonima i javnom moralu.

3. Legitimacija

Član 13.

Detektiv prilikom vršenja poslova mora nositi legitimaciju i ovlašćenje za vršenje ugovorenih usluga koje mu je dao korisnik usluga, i dati ih na uvid ovlašćenim policijskim službenicima na njihov zahtev.

Detektivsku legitimaciju izdaje Ministarstvo, na zahtev pravnog lica za detektivsku delatnost ili preduzetnika za detektivsku delatnost za detektiva koji je položio stručni ispit i završio pripravnički staž u trajanju od šest meseci kod lica registrovanog za obavljanje detektivske delatnosti.

Detektiv kome prestane radni odnos odmah vraća legitimaciju pravnom licu za detektivsku delatnost kod kojeg je bio zaposlen, koji je u roku od pet dana dostavlja Ministarstvu, a preduzetnik za detektivsku delatnost koji prestane da obavlja detektivske poslove legitimaciju dostavlja Ministarstvu u roku od pet dana od dana brisanja iz registra nadležnog organa.

Član 14.

Sadržinu, izgled, način upotrebe i detektivske legitimacije propisuje ministar.

Za izdavanje detektivske legitimacije plaća se taksa.

4. Vatreno oružje

Član 15.

Detektiv može dobiti dozvolu za nošenje ličnog oružja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oružje i municija.

Pravna lica za detektivsku delatnost ne mogu, u smislu zakona o oružju i municiji, posedovati oružje.

Član 16.

Detektiv može, prilikom vršenja poslova, da upotrebi vatreno oružje i fizičku snagu isključivo u svrhu zaštite sopstvenog života i telesnog integriteta, samo ako na drugi način ne može da obije istovremeni neposredni protivpravni napad.

Detektivu je zabranjeno da prilikom vršenja poslova ograničava slobodu kretanja građana i da upotrebljava sredstva i uređaje za tajna elektronska video i audio snimanja lica.

Prilikom upotrebe ovlašćenja iz stava 1. ovog člana, detektiv je dužan da se pridržava principa zakonitosti, proporcionalnosti i da deluje sa što manje štetnih posledica po lice.

Detektiv je dužan da pruži prvu pomoć licu koje je povredio upotrebom oružja ili fizičke snage, kao i da o povredi odmah obavesti lekarsku službu.

O upotrebi oružja ili fizičke snage čijom primenom je nekom licu naneta teška telesna povreda, detektiv ili pravno lice za detektivsku delatnost ili preduzetnik za detektivsku delatnost odmah obaveštava nadležnu policijsku upravu.

Izveštaj o upotrebi vatrenog oružja i fizičke snage iz stava 5. ovog člana detektiv u roku od 12 časova dostavlja odgovornom licu u pravnom licu za detektivsku delatnost.

Pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost izveštaj o upotrebi vatrenog oružja i fizičke snage čijom primenom je nekom licu naneta teška telesna povreda dostavlja policijskoj upravi u roku 12 časova.

5. Način prikupljanja i obrade podataka

Član 17.

Detektiv može prikupljati i obrađivati podatke o drugim licima samo u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti i slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Obrada bez pristanka je dozvoljena u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Član 18.

Detektiv koji je u toku vršenja posla saznao za krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti dužan je da o saznanju odmah obavesti policiju ili nadležnog javnog tužioca.

Član 19.

Na zahtev ovlašćenog policijskog službenika, pravno lice ili preduzetnik za detektivsku delatnost dužan je dati na uvid sve prikupljene podatke i dokaze sa kojima raspolaže kada za to postoji odluka nadležnog suda, a bez odluke suda dokaze i predmete koji se mogu oduzeti kao predmeti krivičnog dela u skladu sa zakonom kojim se uređuje krivični postupak.

Ovlašćeni policijski službenik o izvršenom uvidu sačinjava zapisnik.

Član 20.

Organ državne uprave, pravno lice koje na osnovu javnih ovlašćenja vodi određene evidencije ili drugi rukovodioc zbirkom podataka detektivu, na obrazložen pismeni zahtev, daju podatke o:

- 1) boravištima i prebivalištima lica;

- 2) vlasnicima motornih vozila i plovila;
- 3) polisama osiguranja;
- 4) vlasnicima nepokretnosti;
- 5) penzijskom i invalidskom osiguranju;
- 6) podatke iz sudskih spisa u slučajevima kada na to pravo ima korisnik usluga;
- 7) podatke iz državnih arhiva.

Zahtev za davanje podataka iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži:

- 1) naziv, ime, sedište i adresu pravnog lica i preduzetnika za detektivsku delatnost;
- 2) vrstu traženih podataka;
- 3) datum započinjanja obrade, odnosno uspostavljanja zbirke podataka;
- 4) svrhu obrade (obrazloženje);
- 5) pravni osnov obrade (ugovor sa korisnikom usluge ili ovlašćenje);
- 6) naziv, ime, sedište i adresu korisnika usluge.

Organ, pravno lice i drugi rukovaoci iz stava 1. ovog člana dužni su da odbiju davanje podataka koji su, na osnovu propisa o tajnosti podataka, određeni kao tajni.

Član 21.

Detektiv može, putem sredstava javnog informisanja, objavljivati fotografije nestalih lica i predmeta, nuditi nagrade za dobijanje podataka, informacija i dokaza.

IV. NADZOR, EVIDENCIJE I ZAŠTITA PODATAKA

1. Nadzor

Član 22.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.

Član 23.

Ovlašćeni policijski službenici Ministarstva, u vršenju nadzora nad sprovođenjem ovog zakona, pored ovlašćenja na preduzimanje radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcija, imaju pravo i dužnost da proveravaju način čuvanja i nošenje vatrenog oružja, kao i psihofizičku sposobnost i osposobljenost detektiva za rukovanje oružjem, kao i da, po potrebi, sprovode i druge radnje kojima se ostvaruje neposredan i nenajavljen uvid u vršenje detektivskih poslova.

Član 24.

Ovlašćeni policijski službenici Ministarstva, pored ovlašćenja na izricanje mera utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcija, imaju pravo i dužnost da pravnom licu za detektivsku delatnost, odnosno preduzetniku za detektivsku delatnost privremeno zabrane obavljanje delatnosti, a detektivu da privremeno zabrane vršenje detektivskih poslova ako delatnost, odnosno poslove obavlja ili vrši:

- 1) bez licence ili ovlašćenja;
- 2) bez zaključenog ugovora;

3) na nestručan i neprofesionalan način koji može prouzrokovati štetu ili opasnost za korisnika, detektiva ili treće lice;

4) suprotno nalogu da obavljanje delatnosti, odnosno vršenje poslova uskladi sa ovim zakonom.

Meru kojom se obezbeđuje da pravno lice za detektivsku delatnost, preduzetnik za detektivsku delatnost ili detektiv otklone nepravilnosti u vršenju detektivskih poslova i obavljanju delatnosti, odnosno da vršenje poslova usklade sa ovim zakonom ovlašćeni policijski službenik Ministarstva nalaže rešenjem, s tim što rok za izvršenje mere za otklanjanje nepravilnosti ne može biti duži od 60 dana.

Član 25.

Protiv rešenja iz člana 24. ovog zakona može se izjaviti žalba ministru.

2. Stručni savet za unapređenje detektivske delatnosti

Član 26.

Ministar, u skladu sa propisima kojima se uređuje državna uprava, radi praćenja oblasti detektivske delatnosti, unapređenja obavljanja poslova u toj oblasti u skladu sa novim standardima i ostvarivanja saradnje sa udruženjima pravnih lica i preduzetnika za detektivsku delatnost i detektiva rešenjem osniva posebnu radnu grupu – Stručni savet za unapređenje detektivske delatnosti.

Registrovana udruženja pravnih lica i preduzetnika za detektivsku delatnost i detektiva, iz reda svojih članova predlažu ministru kandidata za člana Stručnog saveta za unapređenje detektivske delatnosti.

3. Evidencije

Član 27.

Ministarstvo vodi evidencije:

- 1) o izdatim licencama za obavljanje detektivske delatnosti – pravnim licima i preduzetnicima za obavljanje te delatnosti;
- 2) o izdatim licencama za vršenje detektivskih poslova – fizičkim licima za vršenje tih poslova;
- 3) o sprovedenoj stručnoj obuci i osposobljavanju, kao i stručnom ispitu detektiva;
- 4) o izdatim legitimacijama za detektive;
- 5) o izdatim dozvolama za nošenje oružja za detektive.

Evidencije iz stava 1. ovog člana vode se u obliku registra, kao elektronska baza podataka i čuvaju se trajno.

Bližu sadržinu podataka koji se evidentiraju, sadržinu i izgled registra i način vođenja registra propisuje ministar.

Član 28.

Pravna lica za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnici za detektivsku delatnost vode evidencije:

- 1) o zaposlenim detektivima;
- 2) o zaključenim ugovorima sa korisnicima;

- 3) o licima, odnosno korisnicima za koje se vrše detektivski poslovi;
- 4) o primenjenim ovlašćenjima upotrebe vatrenog oružja i fizičke snage zaposlenih detektiva;
- 5) o zbirkama ličnih podataka.

Evidencije iz stava 1. ovog člana čuvaju se trajno.

Član 29.

Pravna lica za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnici za detektivsku delatnost nisu dužni da obrazuju i vode evidencije iz člana 28. stav 1. tačka 5) ovog zakona, odnosno da vrše obradu podataka:

- 1) koji se obrađuju isključivo u porodične i druge lične potrebe;
- 2) koji se obrađuju radi vođenja registara čije je vođenje zakonom propisano;
- 3) za zbirku podataka koju čine samo javno objavljeni podaci;
- 4) koji se odnose na lice čiji identitet nije određen, a rukovalac, obrađivač, odnosno korisnik nije ovlašćen da identitet odredi.

Evidenciju iz člana 28. stav 1. tačka 5) ovog zakona pravna lica za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnici za detektivsku delatnost vode u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

4. Zaštita podataka

Član 30.

Podaci koji su prikupljeni u vršenju detektivske delatnosti, odnosno poslova mogu se koristiti samo u svrhu za koju su prikupljeni i ne mogu se ustupati trećim licima ili javno objavljivati, osim ako je drugačije propisano.

Ako je zbirka podataka uspostavljena ugovorom, ili na osnovu pristanka u pismenom obliku, u slučaju ispunjenja ili raskida ugovora, odnosno povlačenja pismenog pristanka pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost obavezni su da podatke predaju korisniku ili ih brišu u roku od 15 dana od dana raskida ugovora, odnosno povlačenja pristanka, a druge podatke koji nisu od značaja ili koje korisnik odbije da preuzme, unište u roku od osam dana.

Član 31.

Pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost, kao i zaposleni detektiv dužni su da kao tajnu, u skladu sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje tajnost podataka, čuvaju sve podatke koje saznaju u vršenju poslova, osim ako je drukčije propisano ili ugovoreno.

Obaveza iz stava 1. ovog člana traje i po prestanku obavljanja delatnosti pravnog lica za detektivsku delatnost ili preduzetnika za detektivsku delatnost, odnosno po prestanku radnog odnosa detektiva.

Član 32.

Pravno lice za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnik za detektivsku delatnost dužni su da zaključene ugovore sa korisnikom čuvaju pet godina.

V. KAZNENE ODREDBE

Član 33.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara, kazniće se za prekršaj pravno lice za detektivsku delatnost:

1) ako vrši poslove koji su u isključivoj nadležnosti državnih organa i primenjuje operativne metode i sredstva koje nadležni organi primenjuju na osnovu posebnih propisa (član 2);

2) ako obavlja detektivsku delatnost, odnosno detektivske poslove, a nema licencu za obavljanje detektivske delatnosti izdatu od strane Ministarstva (član 4);

3) ako obavlja detektivsku delatnost, a prestane da ispunjava uslove pod kojim mu se može izdati licenca (član 5);

4) ako obrađuje podatke koji nisu utvrđeni kao podaci koje može da obrađuje (član 10. stav 1);

5) ako ometa obavljanje poslova koji su u nadležnosti državnih organa (član 10. stav 2);

6) ako vrši detektivsku delatnost ili angažuje detektiva da vršiti detektivske poslove, a da sa korisnikom usluga nije zaključilo pisani ugovor o angažovanju za vršenje detektivskih poslova (član 12. stav 1);

7) ako od korisnika usluga ne pribavi pisano ovlašćenje za vršenje ugovorenih usluga (član 12. stav 2);

8) ako ne odbije zahtev korisnika za vršenje istražnih i detektivskih usluga kada ti poslovi nisu u njegovoj nadležnosti, kada se traži obrada podataka koji se ne smeju obrađivati i kada je vršenje tih usluga suprotno interesima korisnika usluga sa kojima već ima zaključen ugovor (član 12. stav 4);

9) ako zaposleni detektiv ograničava slobodu kretanja građana i upotrebljava sredstva i uređaje za tajna elektronska video i audio snimanja lica (član 16. stav 2);

10) ako zaposleni detektiv ne pruži prvu pomoć licu koje je povredio upotrebom oružja ili fizičke snage, kao i ako o povredi odmah ne obavesti lekarsku službu (član 16. stav 4);

11) ako, u roku od 12 časova od događaja, nadležnoj policijskoj upravi ne dostavi izveštaj o upotrebi oružja ili fizičke snage čijom primenom je nekom licu naneta teška telesna povreda (član 16. stav 7);

12) ako obrađuje podatke od lica koja na to nisu dobrovoljno pristala ili koja su opozvala svoj pristanak (član 17. st. 1. i 2);

13) ako o saznanju o izvršenom krivičnom delu odmah ne obavesti policiju ili nadležnog javnog tužioca (član 18);

14) ako na zahtev ovlašćenog policijskog službenika, u skladu sa odlukom suda ili zakonom kojim se uređuje krivični postupak, ne da na uvid sve prikupljene podatke sa kojima raspolaže (član 19. stav 1);

15) ako propisane evidencije ne vodi ili ih vodi na način koji nije propisan (član 28);

16) ako podatke koji su prikupljeni u vršenju posla koriste u svrhu za koju nisu prikupljeni ili ih ustupi trećim licima ili javno objavi (član 30. stav 1);

17) ako, u slučaju ispunjenja ili raskida ugovora, odnosno povlačenja pristanka u pisanom obliku, prikupljene podatke ne preda korisniku ili ih ne briše u roku od 15 dana od dana raskida ugovora, odnosno ako ne uništi prikupljene podatke koje korisnik odbije da preuzme (član 30. stav 2);

18) ako u toku obavljanja i po prestanku obavljanja detektivske delatnosti, kao tajnu, u skladu sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje tajnost podataka, ne čuva sve tajne podatke koje sazna u vršenju poslova (član 31);

19) ako ne čuva evidencije zaključenih ugovora sa korisnikom (član 32).

Za radnje iz stava 1. tač. 1–3. ovog člana, pored novčane kazne, pravnom licu za detektivsku delatnost može se izreći i zaštitna mera zabrane vršenja određene delatnosti u trajanju od šest meseci do tri godine.

Za radnje iz stava 1. ovog člana, kazniće se za prekršaj i odgovorno lice u pravnom licu za detektivsku delatnost novčanom kaznom od od 5.000 do 50.000 dinara, a može se izreći i zaštitna mere zabrane obavljanja određenih poslova, odnosno vršenja određenih delatnosti u trajanju od tri meseca do jedne godine.

Član 34.

Novčanom kaznom od 100.000 do 500.000 dinara, kazniće se za prekršaj pravno lice za detektivsku delatnost:

1) ako ne poseduje odgovarajući poslovni prostor, koji je obezbeđen od provale i neovlašćenog pristupa, odnosno ako ne obezbedi kasu ili sef, u skladu s propisima o tajnosti podataka (član 8. st. 1. i 2);

2) ako od detektiva kome je prestao radni odnos ne preuzme legitimaciju, odnosno ako je, u roku od pet dana od preuzimanja, ne dostavi Ministarstvu (član 13. stav 3).

Član 35.

Za radnje iz člana 33. stav 1. ovog zakona kazniće se, za prekršaj, i preduzetnik za detektivsku delatnost novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara.

Za radnje iz člana 34. stav 1. tačka 1) ovog zakona i ako ne vrati legitimaciju Ministarstvu, u roku od pet dana od dana brisanja iz registra nadležnog organa (član 13. stav 3), kazniće se, za prekršaj, i preduzetnik za detektivsku delatnost koji zapošljava više od jednog detektiva, novčanom kaznom od 50.000 do 250.000 dinara.

Za radnje iz člana 33. stav 1. i člana 34. stav 1. ovog zakona kazniće se za prekršaj i samostalni detektiv, koji detektivsku delatnost obavlja sam kao preduzetnik, novčanom kaznom od od 5.000 do 50.000 dinara, a može se izreći i zaštitna mera zabrane obavljanja poslova, odnosno vršenja delatnosti u trajanju od šest meseci do tri godine.

Član 36.

Za radnje iz člana 33. stav 1. tač. 1–5, 7, 8. i 14. ovog zakona, ako po prestanku radnog odnosa ne vrati legitimaciju, odnosno ako je, u roku od pet dana, ne dostavi Ministarstvu (član 13. stav 3) i ako licu od koga prikuplja podatke, na njegov zahtev, ne pokaže detektivsku legitimaciju i ovlašćenje za vršenje posla (član 17. stav 1) kazniće se, za prekršaj, detektiv novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara.

Za prekršaj iz člana 33. stav 1. tač. 1, 2, 4, 5, 7, 8. i 14. ovog zakona, odnosno za radnje iz stava 1 ovog člana, kojim su bile prouzrokovane teže posledice, detektivu se može izreći kazna zatvora do 30 dana.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37.

Propisi za izvršavanje ovog zakona doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 38.

Pravna lica i preduzetnici za detektivsku delatnost koji na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju detektivsku delatnost uskladiće svoj rad sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 39.

Lica koja na dan stupanja na snagu ovog zakona vrše detektivske poslove mogu nastaviti sa vršenjem tih poslova, s tim što su dužna da uslove propisane ovim zakonom za obavljanje tih poslova ispune u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, lica koja na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima detektivske delatnosti ne moraju ispunjavati uslov iz člana 6. stav 1. tačka 5) ovog zakona.

Član 40.

Pravna lica za detektivsku delatnost, odnosno preduzetnici za detektivsku delatnost koja na dan stupanja na snagu ovog zakona drže automatsko i polu automatsko oružje i municiju mogu otuđiti to oružje i municiju, neposredno ili posredstvom privrednog subjekta ovlašćenog za promet oružja i municije, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Po isteku roka iz stava 1. ovog člana oružje koje nije otuđeno postaje svojina Republike Srbije.

Član 41.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. tačka 4. Ustava Republike Srbije kojim je propisano da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje odbranu i bezbednost Republike Srbije i njenih građana.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

U postupku usklađivanja pravnog sistema sa Ustavom Republike Srbije, Zakonom o prestanku važenja određenih zakona i drugih propisa („Službeni glasnik RS”, broj 18/93) stavljen je van snage određeni broj zakona među kojima i Zakon o sistemu društvene samozaštite, kojim je, između ostalog, bilo uređeno i pitanje fizičko-tehničkog obezbeđenja objekata i druge imovine od strane organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organa. Nakon stavljanja van snage navedenog zakona, u pravnom sistemu Republike ostala su pravno neuređena pitanja koja se odnose na specifičnosti vezane za obavljanje delatnosti privatnog obezbeđivanja, osim u delu koji se odnosi na posedovanje, držanje i nošenje oružja i municije.

U njihovom radu je često dolazilo do ozbiljnih zloupotreba ovlašćenja koja proizilaze iz prirode ovih delatnosti, pri čemu organi Ministarstva unutrašnjih poslova nisu imali posebna ovlašćenja u odnosu na nosioce ovih delatnosti, osim onih koja imaju u odnosu na sve učesnike u pravnom prometu i onih koja su utvrđena propisima o posedovanju, držanju i nošenju oružja i municije.

Posledica pravne neuređenosti u navedenim delatnostima su relativno česta i gruba preokoračenja ovlašćenja koja proizilaze iz prirode delatnosti, uglavnom od strane neregistrovanih organizacija i fizičkih lica, od kojih je zapažen broj dobio negativan publicitet u javnosti na veliku štetu ugledu onih privrednih društava i preduzetnika koji poslove detektiva obavljaju profesionalno i, u nedostatku zakona o delatnosti, u skladu sa važećim nacionalnim i međunarodnim standardima.

Zbog toga je neophodno, donošenjem odgovarajućih posebnih zakona (za službenike obezbeđenja i detektive) koji bi bili primereni našem pravnom sistemu, urediti način, obim i uslove za obavljanje ovih delatnosti, stavljaajući ih pod veći stepen kontrole od strane nadležnih organa države i tržišne kontrole u sistemu infrastrukture kvaliteta (standardi), posebno imajući u vidu da je Republika Srbija jedina država u Evropi i regionu koja oblast privatnog obezbeđenja još uvek nije uredila zakonom.

Detektivska delatnost u Republici Srbiji obavljala se po starom Zakonu o klasifikaciji delatnosti i o registru jedinica razvrstavanja („Službeni list SRJ”, br. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98 i 74/99), koji je pod šifrom delatnosti 74600 Delatnost traženja izgubljenih lica i zaštite, između ostalog, propisivao i poslove traženja izgubljenih lica, aktivnosti privatnih istražitelja, aktivnosti detektiva u trgovinskim radnjama, kao i davanja saveta o zaštiti i bezbednosti u oblasti industrije, domaćinstava i javne bezbednosti.

Na osnovu novog Zakona o klasifikaciji delatnosti („Službeni glasnik RS”, broj 104/09) i Uredbe o klasifikaciji delatnosti („Službeni glasnik RS”, broj 54/10), u Republici Srbiji je klasifikacija delatnosti u potpunosti **harmonizovana sa međunarodnim sistemom klasifikacije delatnosti** (referentnim ISEC rev 3 i izvedenim NACE – klasifikacija delatnosti u EU).

Izvod iz nove klasifikacije delatnosti koji se odnosi na detektivsku delatnost:

SEKTOR ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DELATNOSTI

80 Zaštitne i istražne delatnosti - oblast

Obuhvata usluge povezane sa zaštitom kao što su: istražne i detektivske usluge; usluge obezbeđenja i patroliranja; prikupljanje i prenos novca, dokumenata i ostalih vrednih stvari uz pomoć osoblja i opreme za zaštitu ovih dragocenosti tokom prenosa.

80.3 Istražne delatnosti - grana

80.30 Istražne delatnosti - grupa

Obuhvata:

- **istražne i detektivske usluge**
- **aktivnosti svih privatnih istražitelja bez obzira na to za koga i šta istražuju**

Evropski standardi i iskustva

U skladu sa proklamovanim opredeljenjem države za članstvo u Evropskoj Uniji, neophodan je razvoj nacionalne regulative zasnovan na principima pravne države, političkog i svojinskog pluralizma i tržišne ekonomije. Dakle, potrebno je da zakonodavstva najrazvijenijih država članica Evropske unije budu preuzimana i upodobljena primereno našim uslovima i tradiciji.

Osnovni preduslov za ostvarivanje takve državne politike predstavlja usaglašavanje našeg pravnog sistema sa pravnim standardima zemalja Evropske unije.

U tom smislu, u buduću Zakon o detektivskoj delatnosti treba inkorporirati rešenja zastupljena u zakonodavstvu zemalja iz bliskog okruženja, sa kojima imamo sličnu pravnu i administrativnu tradiciju, nasleđe i praksu, od kojih su neke već i punopravni članovi Evropske unije (Slovenija) ili tome teže (npr. BiH, Hrvatska, Makedonija). Međutim, pažnju treba posvetiti i konkretnim rešenjima sadržanim u propisima onih zemalja koje imaju razvijene standarde u ovoj oblasti (Velika Britanija, Nemačka, Španija).

Nastanak i održivost detektivske delatnosti u Republici Srbiji, Evropskoj Uniji i u svetu, uzrokovana je sve većom potražnjom tržišta za detektivskim uslugama, kao posledica aktuelnih procesa u socio-ekonomsko-političkom okruženju građana i organizacija, kao što su: smanjenje javne potrošnje i time realnih resursa države da zadovolji sve potrebe građana i organizacija; procesi tranzicije; demokratizacija procesa koji se odnose na potrebu pouzdanosti izvođenja mnoštva dokaza u pojedinim postupcima; recesija i porast stope kriminaliteta, itd.

Osnovna intencija zakonodavaca svih država je da građanima i organizacijama, pored redovne sudske zaštite, omoguće i korišćenje alternativne zaštite - detektivskih usluga, ali na legalan i legitiman način i u skladu sa poštovanjem svih demokratskih dostignuća usmerenih na poštovanje ljudskih prava i povećanje opšte i imovinske bezbednosti građana i organizacija, što je slučaj i sa prelogom ovog zakona.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Glavom I. Uvodne odredbe – čl. 1–3, predviđa se da detektivsku delatnost mogu obavljati pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja ispunjavaju uslove iz ovog zakona i koja su registrovana u skladu sa propisima.

Glavom II. Detektivska delatnost – propisuju se uslovi, ovlašćenja i način obavljanja detektivske delatnosti.

Odeljkom 1. Uslovi za obavljanje detektivske delatnosti

Licenca pravnih lica – predviđaju se uslovi koje moraju ispunjavati pravna lica za dobijanje licence.

Licenca fizičkih lica – predviđaju se uslovi koje moraju ispunjavati fizička lica za dobijanje licence, kao i da bliže uslove o načinu sprovođenja obuke i osposobljavanja lica za obavljanje poslova detektiva i polaganje stručnog ispita donosi ministar unutrašnjih poslova.

Poslovne prostorije – predviđeno je da pravno lice za obavljanje detektivske delatnosti i samostalni detektiv moraju posedovati odgovarajući poslovni prostor, koji je obezbeđen od provale i neovlašćenog pristupa. Za čuvanje predmeta i evidencija detektiv mora da obezbedi kasu ili sef.

Odeljkom 2. Podnošenje zahteva za licencu – predviđa da se zahtev za izdavanje licenci podnosi Ministarstvu i da se licenca izdaje sa rokom važenja od 5 godina, uz mogućnost obnavljanja.

Glavom III. Ovlašćenja i način obavljanja poslova detektiva

Obrada podataka – propisuje se, a podzakonskim aktima detaljno uređuje, način prikupljanja podataka o nestalim licima ili licima koja se kriju; licima koja su korisniku prouzrokovala štetu; licima koja anonimno postupaju prema korisniku usluge, narušavajući mu privatnost; predmetima koji su izgubljeni ili ukradeni; uspešnosti poslovanja pravnih lica i samostalnih preduzetnika; zaštiti intelektualne i industrijske svojine, kao i prikupljanje i obradu drugih podataka koja nisu u suprotnosti sa zakonom

Ugovor – propisuje se da detektiv može obavljati detektivske poslove u skladu sa svojim nadležnostima samo na osnovu ugovora sa strankom, odnosno samo na osnovu i u okviru zaključenog pisanog ugovora sa pravnim ili fizičkim licem za koje obavlja detektivske poslove ili sa licem koje je ovlašćeno da zaključi takav ugovor.

Legitimacija – predviđeno je da detektiv prilikom obavljanja detektivske delatnosti mora nositi legitimaciju i dati je na uvid ovlašćenim policijskim službenicima na njihov zahtev, a podzakonskim aktima detaljno je propisan izgled i nošenje legitimacije.

Vatreno oružje – propisuje se da pravno lice za obavljanje detektivske delatnosti ne može posedovati oružje za obavljanje delatnosti, a da detektiv može dobiti dozvolu za nošenje vatrenog oružja za samoodbranu, koji se može produžiti u skladu sa zakonom kojim se uređuje oružje i municija.

Način prikupljanja i obrade podataka – propisuje se da detektiv može prikupljati podatke od lica koje na to pristane i u skladu sa propisima o zaštiti podataka o ličnosti, kao i od organa državne uprave u skladu sa odredbama ovog zakona, propisima o dostupnosti podataka od javnog značaja i drugim propisima.

Glavom IV. Nadzor nad radom, evidencije i zaštita podataka – propisuje se:

Odeljkom 1. Nadzor – predviđeno je da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, radom pravnih i fizičkih lica koja obavljaju detektivske poslove i radom ustanova koje sprovode obuku i osposobljavanje lica za detektivske poslove, vrši Ministarstvo, kao i ovlašćenja policijskih službenika da utvrđuju zakonitost poslovanja; vrše uvid u evidencije ugovora i provere da li se poslovi obavljaju u skladu sa ugovorom i poslovnom dokumentacijom; pregledaju poslovne prostorije, uređaje i tehničku opremu i vozila koja se koriste u obavljanju detektivske delatnosti; proveravaju način čuvanja i nošenje vatrenog oružja, kao i

osposobljenost detektiva za rukovanje oružjem, ako ga ima; proveravaju način primene ovlašćenja od strane samostalnih detektiva.

U vršenju nadzora ovlašćeni policijski službenici određuju rok za otklanjanje nepravilnosti u poslovanju koji ne može biti duži od 60 dana, a ukoliko se u tom roku nepravilnosti ne otklone, ovlašćeni policijski službenik donosi rešenje o zabrani rada, odnosno obavljanja detektivske delatnosti, koje u roku od tri dana dostavlja Ministarstvu.

Odeljkom 2. – predviđa se da ministar unutrašnjih poslova, za potrebe primene ovog zakona, formira posebnu radnu grupu – Stručni savet za unapređenje detektivske delatnosti, u čiji sastav predlažu članove udruženja pravnih lica i preduzetnika za detektivsku delatnost i detektiva.

Odeljkom 3. Evidencije – predviđene su, a podzakonskim aktima detaljno propisane, vrste i sadržaj evidencija koje vodi Ministarstvo, pravna lica i samostalni detektivi (preduzetnici).

Glavom V. Kaznene odredbe propisane su sankcije za prekršaje pravnih i fizičkih lica u sprovođenju ovog zakona, primerene nacionalnim specifičnostima.

Prekršaji pravnih lica, preduzetnika i ovlašćenih lica – zaprećene su novčane kazne u iznosu od 100.000 do 1.000.000 dinara za pravno lice koje postupi suprotno odredbama zakona, odnosno odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 50.000 dinara. Predviđene su i zaštitne mere zabrane vršenja delatnosti za pravna lica, odnosno zabrane obavljanja poslova odgovornom licu.

Prekršaji fizičkih lica – predviđene su novčane kazne u iznosu od 5.000 do 50.000 dinara ili kazna zatvora do 30 dana, za prekršaj fizičkog lica koje postupi suprotno određenim odredbama zakona.

Glavom VI. Prelazne i završne odredbe – predviđa se da pravna lica i preduzetnici za detektivsku delatnost koji na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju delatnost i vrše poslove detektiva, usklade svoj rad sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Predviđa se da pravna lica koja na dan stupanja na snagu ovog zakona drže automatsko i polu automatsko oružje i municiju mogu otuđiti to oružje i municiju, neposredno ili posredstvom privrednog subjekta ovlašćenog za promet oružja i municije, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona i da, po isteku tog roka, oružje koje nije otuđeno postaje svojina Republike Srbije.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Zadržavanjem osnovnih nadležnosti za vršenje nadzora nad sprovođenjem ovog zakona postojećim resursima Ministarstva i poveravanjem poslova akreditovanim organizacijama po rešenjima Akreditacionog tela Srbije i stručnim udruženjima iz oblasti privatnog obezbeđenja – nisu potrebna dodatna finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije za sprovođenje ovog zakona.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Reforma sektora bezbednosti na organizacionom nivou odnosi se na promene unutar samog sektora, uključujući i detektivsku delatnost. Na taj način se sektor bezbednosti prilagođava promenama u društvu. Najvažnija promena je profesionalizacija. Pod profesionalnom organizacijom u sektoru bezbednosti se podrazumeva organizacija koja je sposobna da efikasno i efektno sprovodi svoje aktivnosti u okviru demokratske civilne kontrole. Ovakve organizacije bi trebalo da

imaju jasno definisane i široko prihvaćene uloge u kontroli. Takođe, one treba da imaju jasna pravila kojima će biti definisana njihova odgovornost kao celine, ali i odgovornost svakog njihovog pripadnika pojedinačno.

Jedan od takvih propisa je i ovaj zakon čije se donošenje predlaže po hitnom postupku, s obzirom na to da on predstavlja materijalno pravni osnov za vršenje detektivskih poslova u sistemu nacionalne bezbednosti i u okviru demokratske civilne kontrole.